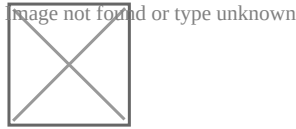

Το χρέος του μοναχού απέναντι στον σύγχρονο άνθρωπο και τα όρια της κοσμικής γνώσης στον Γ. Θεοτοκά (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2eG6mRU>]

-Θα προσπαθήσω, είπε ο πατήρ Τιμόθεος, όσο είμαι άξιος, με τη βοήθεια του Κυρίου, να κρατήσω κι εγώ την επαφή.

-Μη βαυκαλίζεσαι με φρούδες ελπίδες. Η επαφή, όπως τη νιώθουμε εμείς εδώ, δεν είναι δυνατό να κρατηθεί μες στην αναστάτωση και τον πάταγο της κοινωνίας, στην αγωνία της και την τρελή της κίνηση. Ο δικός μας ορθόδοξος μοναχισμός, έτσι που μας τον δίδαξαν οι Πατέρες, είναι καθημερινή λειτουργική βίωση και αλύγιστη άσκηση μες στη μοναξιά και στη σιγή, προσευχή αδιάλειπτη και υπακοή απόλυτη που αποδεσμεύει την ψυχή από τις καιρικές φροντίδες κι από την περηφάνεια. Αυτοί είναι οι όροι οι απαραίβατοι που καθαρίζουνε την ψυχή και την ετοιμάζουνε να πλησιάσει εκεί όπου είναι ο προορισμός της. Πού θα τα βρεις αυτά μες στις πολιτείες; Χωρίς μια τέτοια, ασταμάτητη, ετοιμασία, μην περιμένεις πολλά. (...)

-Και

αποφάσεις λοιπόν, ρώτησε, να επιδοθείς στον σαμαρεισμό; (...)

-Οι άνθρωποι υποφέρουν, είπε ο πατήρ Τιμόθεος. Υποφέρουν από στέρηση, από την αδικία και τον τρόπο. Κι όταν ξεπεράσουν τα δεινά τους, όταν πραγματοποιήσουν αυτό που οι κοινωνίες τους θεωρούν ως ευτυχία, αρχίζουν κι υποφέρουν από μian αγωνία που δεν κατορθώνουν να την εξηγήσουνε στον εαυτό τους. Ο κόσμος είναι άρρωστος, όπως τότε που πρωτοήρθε Εκείνος. Έχει ανάγκη από συμπαράσταση: ό,τι μπορεί ο καθένας να δώσει.

- Θα κρίνεις μόνος σου. Ο κόσμος σκλήρανε πολύ, Τιμόθεε. Σκλήρανε, ξεράθηκε και άδειασε. Πέρασε τα όρια. Μικρές καλοσύνες, εδώ κι εκεί, ένας Χριστιανός πάντα υπάρχει τρόπος να προσφέρει, μα ο κόσμος δεν σώζεται πια. Τι θα βγει από τις μικρές καλοσύνες; Ο κόσμος αυτός χάθηκε· όποιος έχει τα μάτια ανοιχτά το βλέπει και το παίρνει απόφαση, μια για πάντα. Χάθηκε μες στην αλαζονεία των επιστημών του, μες στην απανθρωπία των μηχανών του, μες στην φρενίτιδά του, που τη λέει πρόοδο, στο αέναο στριφογύρισμά του στο κενό, δίχως έρμα, δίχως σκοπό. Ο δύστηνος πλανήτης κλονίστηκε ανεπανόρθωτα, έχασε την ισορροπία του. Δεν τον αισθάνεσαι να τρικλίζει κάτω απ' τα πόδια σου; Ας πασχίσουμε, εμείς που μένουμε εδώ, ας πλησιάσουμε, όσο αντέχουμε, το Επέκεινα, και ας προσευχόμαστε για τον κόσμο που σέρνεται ακράτητος, από την δαιμονική ορμή του, προς την τελική του συντριβή. Μερικοί θα βλέπουν τούτον εδώ τον αναμμένο φάρο μας· μου φτάνει εμένα ένας τέτοιος προορισμός. Ενώ ο κόσμος θα σβήνει, ο φάρος θα φωτίζει ακόμα τις ύστατες στιγμές του, θα σώζει, ως το τέλος, μερικές ψυχές. Δεν ελπίζω πια άλλο τίποτα, Τιμόθεε. Ζούμε την τελευταία ώρα της

ανθρωπότητας και του κόσμου της, την ώρα που μπορεί να βαστάξει έναν αιώνα ή μερικούς αιώνες, μα δεν πρόκειται να έχει συνέχεια. «Ὅτι ἦλθεν ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς Αὐτοῦ και τις δύναται σταθῆναι;» (Ιωαν. Απ. 6,17)

Ο πατήρ Τιμόθεος κοίταξε τη μορφή του Χριστού, στο τέμπλο, στην οικεία θέση. Ήταν μια εικόνα της κρητικής σχολής, αυστηρή και ζωντανή. (...)το βλέμμα ερχότανε από κάπου, πάρα πολύ μακριά, πέρα απ' ό,τι μπορεί η διάνοια να συλλάβει και κοίταζε τον πιστό σαν να τον γνώριζε από πάντα. Η μορφή, όλο πνεύμα και δύναμη, τέλεια ισορροπημένη, ανάδινε γαλήνη, σοφία, κυριαρχία, αλλά και υπομονή και καλοσύνη απέριττη, χωρίς κανένα γλυκασμό.[26] Η εικόνα του Χριστού, όπως περιγράφεται, φαίνεται να «διαφωνεί» με όσα υποστήριξε με αυστηρότητα, απολυτότητα και απαισιοδοξία ο ηγούμενος. Ο Θεοτοκάς είναι αισιόδοξος για τον άνθρωπο και το μέλλον του.

Αναλύεται ο ρόλος της θύραθεν παιδείας (κοσμικής γνώσης) και τα όριά της:

Και ξαφνικά ένα σεισμός της ψυχής, που κανείς δεν ξέρει πούθε ξεκινά, κι όλες οι επιβλητικές οικοδομές της θύραθεν σοφίας σωριάζονται στο χώμα. Δεν είμαι αρνητής αυτής της σοφίας –ο Θεός να με φυλάξει από τέτοια αντίστροφη αλαζονεία- δέχομαι την αξία και την ωφελιμότητά της, αλλά μέσα στα όρια που φτάνει η ακτίνα της , όρια που η ίδια χρωστά να τα αναγνωρίσει και να τα σέβεται. Το κακό μαζί της αρχίζει από τη στιγμή που ξεπερνά αυτά τα όριά της και νομίζει πως μπορεί να μιλά αξιωματικά για θέματα , που δεν είναι προορισμός της να τα φτάσει ποτέ. «Ἐν τούτῳ γάρ ἡ ἀλήθεια ἐστὶν εἰδησις τοῦ ζητουμένου, τό ἐν τούτῳ ἰδεῖν ἐν τῷ μή ἰδεῖν -λέει ο ίδιος εξαίσιος Άγιος ο (Γρηγόριος) από Νύσσης- ὅτι ὑπέρκειται πάσης εἰδήσεως τό ζητούμενον...»[27]

(συνεχίζεται)

[26] Γ. Θεοτοκάς, όπ. παρ., 438-439.

[27] Γ. Θεοτοκάς, όπ. παρ., 199.